

OPINIE BURGERPLATFORM

Een echte dialoog of een schijnvertoning?

Paul De Grauwe en Philippe Van Parijs
Coördinatoren van het Re-Bel initiatief.
Vrijdag 26 februari 2021 om 3.25 uur

Hoe voorkom je een fiasco als je burgers laat meepraten over de toekomst van het federalisme, vragen Paul De Grauwe en Philippe Van Parijs zich af.

Onze regering is zich bewust van de imperfectie van onze federale structuur. Zij begrijpt ook het wantrouwen van burgers jegens politici. Daarom besliste ze om een ‘dialoogplatform over de toekomst van het Belgische federalisme’ op te richten. Dat platform moet de vorm aannemen van een ‘brede raadpleging van de burgers, in het bijzonder van jongeren, evenals van het middenveld, de universitaire wereld, experts en lokale besturen’, voorgezeten door twee ministers van Institutionele Hervorming en Democratische Vernieuwing. Schitterend, maar wat een uitdaging. Het dreigt uit te monden in eindeloze onderhandelingen tussen politieke partijen. Zo’n uitkomst zou het diskrediet van de ‘politieke klasse’ vergroten.

Maar laten we het initiatief niet bij voorbaat veroordelen. Het is onze plicht als burgers van dit land om na te denken over de beste manier om zo’n platform vruchtbaar te maken, zodat het geen schijnvertoning wordt.

Baart de berg een muis?

Eerst en vooral moeten we lessen trekken uit wat elders of op andere niveaus is of wordt gedaan: de conférences citoyennes in Frankrijk, de klimaattafels in Nederland of de Bürgerdialog in de Duitstalige Gemeenschap. Geen van die initiatieven kun je rechtstreeks omzetten in het beoogde dialoogplatform, al was het maar omdat ze niet kampen met de fundamentele uitdaging van onze federale democratie: burgers die niet dezelfde taal spreken naar elkaar laten luisteren, zodat ze elkaar begrijpen. Toch blijft het essentieel om na te denken over wat heeft gewerkt en wat heeft gefaald in andere omgevingen.

De burgerdialoog kan ook voor burgers een
educatieve oefening zijn: ze moeten naar
elkaar luisteren

Ten tweede heeft een brede raadpleging van de burgers over de toekomst van het Belgische federalisme slechts zin als we een beroep doen op hun ideeën. Als deze oproep goed wordt verspreid, kunnen we tienduizenden bijdragen verwachten. Maar wat doen we daarmee? Het zal moeilijk zijn voor ministers en hun medewerkers om die ideeën te lezen en samen te vatten. Om te beletten dat ze helemaal in de vergeethoek terechtkomen, kunnen we ze in een database gooien en de inhoud ervan laten vermalen door software die ons, bijvoorbeeld, kan vertellen welke woorden het vaakst zijn gebruikt. Maar zou ons dat vooruithelpen?

De verleiding zal groot zijn om de regering te verwijten dat de berg die zij heeft gecreëerd, een muis heeft gebaard. Ze zal er zich dan makkelijk vanaf kunnen maken door erop te wijzen dat de bijdragen van de burgers alle kanten op gingen, dat ze vaak alleen herhaalden wat we al duizend keer hebben gehoord, dat ze bijna allemaal de voor de hand liggende moeilijkheden over het hoofd zagen die politici niet kunnen vermijden, dat velen zich door politieke partijen of organisaties lieten leiden, en dat ze niet representatief zijn voor de publieke opinie. En wat zal de regering dan concluderen? Dat politici moeten doen wat ze altijd hebben gedaan: moeizaam compromissen vinden tussen uiteenlopende institutionele programma's. Als dit de geweldige burgerdialoog is, zullen de burgers die het spel hebben gespeeld, vinden dat ze werden uitgelachen. En ze zullen gelijk hebben.

Het grote gelijk

Is het mogelijk om dat fiasco te vermijden? Waarschijnlijk kan dat alleen door een intelligente filter te plaatsen, die voorkomt dat we onder de bijdragen worden begraven. Die filter mag niet dienen om ideeën over de toekomst van onze instellingen uit te sluiten die niet in de smaak vallen van de bevoegde ministers of de regeringscoalitie. Maar het is misschien wel mogelijk om een filter te ontwerpen die voorstellen selecteert die de discussie bevorderen of die gerijpt zijn na een voorafgaande discussie over de moeilijkheden die ze oproepen.

De burgerdialoog kan ook een educatieve oefening zijn voor burgers. Het is voor ieder van ons makkelijk om het 'grote gelijk' dat we delen met onze directe omgeving te verkondigen. Het is veel moeilijker om naar bezwaren van elders te luisteren, vooral die in een andere taal dan de onze. De burgerdialoog zal er niet in slagen de obstakels die een verbetering van onze instellingen in de weg staan te verwijderen, als ze de burgers niet stimuleert om naar elkaar te luisteren.

We moeten nadenken over de voorwaarden voor het succes van het 'dialoogplatform'. Daartoe hebben we de twee verantwoordelijken van dat platform, ministers Annelies Verlinden (CD&V) en David Clarinval (MR), uitgenodigd voor een webinar. Zullen de vastberadenheid van de ministers, de verbeeldingskracht van hun teams en het scala aan digitale tools die beschikbaar zijn, het fiasco helpen te vermijden? Zullen ze erin slagen om een model van burgerparticipatie te implementeren dat ons helpt om rechtvaardigere en efficiëntere instellingen te ontwerpen? Dat zal ook van ons afhangen.

Het Re-Bel webinar over 'Hoe kan het dialoogplatform over de toekomst van het Belgische federalisme zo vruchtbaar mogelijk worden gemaakt?' vindt plaats op maandag 1 maart van 12.15 tot 13.45 uur, met ministers Annelies Verlinden en David Clarinval, Ed Nijpels (Klimaatberaad), Hélène Landemore (Yale University), David Van Reybrouck (G1000) en Hugues Dumont (USt

Louis). Béatrice Delvaux (*Le Soir*) en Karel Verhoeven (*De Standaard*) modereren. Vooraf aanmelden is verplicht en kan tot en met 26 februari: rethinkingbelgium.eu (<https://rethinkingbelgium.eu/>).

Verschenen op vrijdag 26 februari 2021

ndaard.be/extra/stat: